

Riksrevisionens årsredovisning för andra halvåret 2003

Till RIKSDAGEN

Styrelsen vid Riksrevisionen överlämnar härmed Riksrevisionens första årsredovisning. Den avser verksamheten för andra halvåret 2003. Riksrevisionen startade sin verksamhet den 1 juli 2003 och har till uppgift att granska den verksamhet som bedrivs av staten. Detta ärende har avgjorts av styrelsen vid sammanträde den 18 februari 2004.

Stockholm den 18 februari 2004

På Riksrevisionens styrelses vägnar

Sören Lekberg

Jörgen Nilsson

Grundläggande bestämmelser

12 kap. 7 § regeringsformen

3 kap. 8 §, 8 kap. 11-13 §§ och 9 kap. 8 § riksdagsordningen

Lag (2002:1022) om revision av statlig verksamhet

Lag (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen

Riksrevisionens årsredovisning undertecknas i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag av samtliga styrelseledamöter och av myndighetens chef.

Sören Lekberg (s)
ordförande

Eva Flyborg (fp)
vice ordförande

Gunnar Axén (m)

Rose-Marie Frebran (kd)

Per Rosengren (v)

Rolf Kenneryd (c)

Per Lager (mp)

Laila Bjurling (s)

Per Erik Granström (s)

Anne-Marie Pålsson (m)

Gunnar Andrén (fp)

Lennart Grufberg
Riksrevisor

Kjell Larsson
Riksrevisor

Eva Lindström
Riksrevisor

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Riksrevisorerna har ordet

Den första juli 2003 startade Riksrevisionen. Tillkomsten av Riksrevisionen är den hittills största och principiellt viktigaste förändringen i kontrollmakten som gjorts i 1974 års regeringsform. Sverige har fått en sammanhållen och självständig statlig revision under riksdagen med ett kraftfullt granskningsmandat och som är oberoende i sin granskande verksamhet.

Vår uppgift är att som en del av riksdagens kontrollmakt bedriva en oberoende och professionell granskning av all statlig verksamhet. Vårt uppdrag handlar ytterst om att för medborgarnas och deras valda ombuds räkning granska hur statens resurser används.

Beslutet om att inrätta Riksrevisionen fattades enhälligt av riksdagen i december 2000. Därefter har ett förberedelseskede pågått med bl.a. lagstiftningsarbete, organisering, bemanning och lokalplanering. Vid halvårsskiftet 2003 startade Riksrevisionen med inflyttning i nya lokaler på Nybrogatan 55 i Stockholm. Samtidigt utvecklades Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket.

Nu har vi tillsammans med våra ca 280 medarbetare börjat bygga den nya myndigheten. Vi har under hösten prioriterat frågor gällande kvalitet i granskningsarbetet, interna styrformer och externa kontakter. Vi har träffat de flesta utskott, departement, myndighetschefer, medier och andra intressenter.

Riksrevisionen granskar statens verksamhet, dels i form av årlig revision, dels effektivitetsrevision. Inom den årliga revisionen genomfördes granskning av delårsrapporterna under augusti. Totalt granskar Riksrevisionen ca 270 förvaltningsmyndigheter och förordnar revisorer i ett fyrtiotal bolag och ett tjugotal stiftelser. Under hösten har nya revisionsteam formerats och nya ansvariga revisorer utsetts. Ett grundligt förberedelsearbete har även pågått för att klara den övergång till avgiftsbeläggning inom den årliga revisionen som riksdagen beslutat om och som skett vid årsskiftet.

Inom effektivitetsrevisionen har ett trettiotal granskningar pågått. En granskning av djurskyddet i Sverige slutfördes i en rapport i december. Merparten av övriga granskningar kommer att avslutas under det första kvartalet 2004. Flertalet granskningsprojekt påbörjades inom Riksrevisionsverket eller Riksdagens revisorer, men ett antal nya granskningar har också inletts. Det gäller bl.a. granskningar av Vattenfall AB, Försvarets materielförsörjning och Höga tjänstemäns representation och förmåner. Riksrevisionen följer också den interna granskningen av Försvarmaktens interna representation och utredningarna inom Systembolaget AB och Vin & Sprit AB.

I slutet av 2003 beslutade vi riksrevisorer om granskningsplanen för 2004. Vägledande för inriktningen av Riksrevisionens granskningar är ett antal viktiga omvärldsfaktorer och utvecklingstendenser av mer övergripande karaktär. Dessa faktorer skall vara styrande för inriktningen av effektivitetsrevisionen på några års sikt och har legat till grund för följande prioriteringar: Förvaltningspolitik och statligt ägande, Medborgarnas trygghet och rättssäkerhet, Välfärdssystemens robusthet samt Tillväxt och utveckling.

Riksrevisionen har internationell verksamhet inom fyra huvudområden: internationell samverkan och kontakter, EU-samarbete, internationella uppdrag (biståndsprojekt) och internationella revisionsuppdrag. Ett viktigt arbete som har pågått under hösten är utvecklingen av internationella standarder för revision. Den internationella uppdragsverksamheten på Riksrevisionen sker från årsskiftet i form av ett särskilt biståndsanslag från årsskiftet. Under hösten 2003 har Riksrevisionen anpassat verksamheten till denna finansieringsform.

Ett stort arbete har lagts ned på att bygga upp interna styrprocesser och administrativa funktioner. Mycket har handlat om ordning och reda i beslut, dokumentation och uppföljning. Vi har i detta arbete gjort betydande investeringar i IT, lokaler och annan infrastruktur.

Riksrevisionen har ett viktigt uppdrag, som en del av riksdagens kontrollmakt. Vår målsättning är att Riksrevisionen skall präglas av professionalism, integritet, nytänkande och öppenhet. Efter ett halvt års verksamhet är vi på god väg i uppbyggnadsarbetet. Under 2004 vill vi utveckla samarbetet med riksdagen, fortsätta arbetet med kvaliteten i granskningsverksamheten och uppbyggnaden av de interna styrformerna.

Lennart Grufberg

Eva Lindström

Kjell Larsson

UPPGIFTER OCH MÅL

Riksrevisionens uppgifter framgår av lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet samt av lagen (2002:1023) med instruktion för Riksrevisionen. Riksrevisionens två huvuduppgifter är att årligen granska myndigheternas redovisning och förvaltning – årlig revision – samt att granska användningen av statliga medel – effektivitetsrevision. Dessutom kan Riksrevisionen bedriva viss internationell verksamhet.

Riksdagen beslutade i december 2002 om anslag för Riksrevisionen för andra halvåret 2003 (prop. 2002/03:1, utg.omr. 2, bet. 2002/03:FiU2, rskr. 2002/03:85). Riksdagen bemyndigade samtidigt Riksrevisionen att för 2003 disponera avgiftsinkomsterna från den årliga revisionen.

Enligt lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen skall förvaltningen (2 §) meddela föreskrifter för utnyttjande av medel som anslags för riksdagen och dess myndigheter (anslagsdirektiv). Riksdagsstyrelsen beslutade i juni 2003 om anslagsdirektiv för Riksrevisionen för andra halvåret 2003.

I anslagsdirektiven återges verksamhetsmålen så som de lagts fast i lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet. Enligt lagen (5 §) skall den **årliga revisionen** ske enligt god revisionssed. Den skall ha till syfte att bedöma dels om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande, dels om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter. För Regeringskansliet gäller att revisionen inte skall avse ledningens förvaltning.

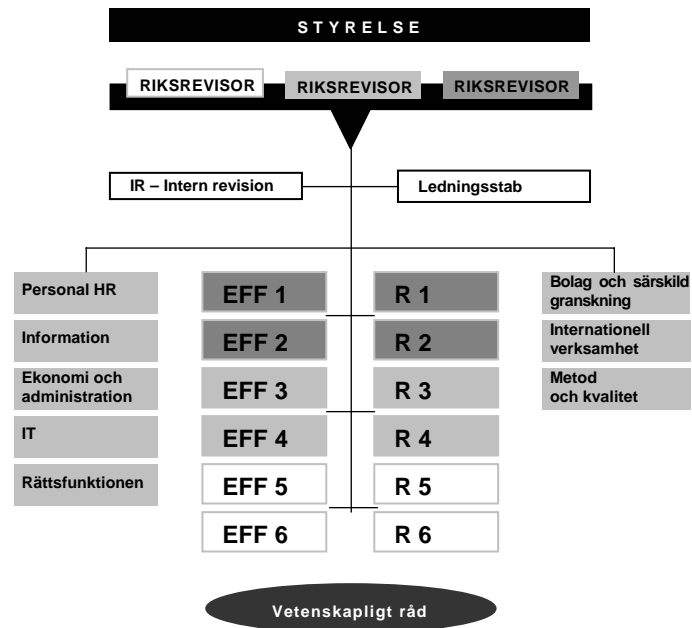
På motsvarande sätt framgår verksamhetsmålen för **effektivitetsrevisionen** av lagen (4 §). Effektivitetsgranskningen skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet av statlig verksamhet och åtaganden i övrigt men får också avse de statliga insatserna i allmänhet. Granskningen skall främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna intressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Organisation och ledning

Den övergripande organisationen och ledningen av Riksrevisionen är given genom de av riksdagen beslutade reglerna i regeringsformen, riksdagsordningen och lagen med instruktion för Riksrevisionen.

Riksrevisionens verksamhet leds av de tre riksrevisorerna (12 kap. 7 § RF). Riksrevisorerna beslutar enligt bestämmelsen i regeringsformen över och leder verksamheten inom Riksrevisionen. De beslutar självständigt om vad som skall granskas, hur granskningen skall bedrivas och vilka slutsatserna blir. De skall för styrelsen redovisa arbetet i de viktigaste granskningarna och hur granskningsplanen följs.

Riksrevisionens organisation 2004

Riksrevisionen har enligt samma bestämmelse också en styrelse, som utses av riksdagen. Styrelsens uppgift är att:

- följa granskningsverksamheten,
- lämna de framställningar och redogörelser till riksdagen som Riksrevisionens granskningsrapporter och revisionsberättelser ger anledning till,
- besluta om förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen efter det att riksdagsstyrelsen yttrat sig,
- besluta om årsredovisning och delårsrapport för Riksrevisionen,
- besluta om yttranden till riksrevisorerna om granskningsplan.

Avsikten är att det inflytande som riksdagen får genom styrelsen skall vara så avvägt att Riksrevisionens självständighet och oberoende i granskningsverksamheten inte påverkas.

Ansvarsfördelningen mellan riksrevisorerna är sådan att de *gemensamt* beslutar om fördelningen av granskningsområden mellan sig, om verksamhetens inriktning och om den årliga rapporten. Riksrevisorerna beslutar *var för sig* inom sina respektive granskningsområden, dvs. vad de skall granska. Dessförinnan skall de samråda med varandra. Deras beslut skall samlas i en granskningsplan.

Riksrevisorerna beslutar också *var för sig* om innehållet och slutsatserna i revisionsberättelserna och revisionsrapporterna. Varje riksrevisor avgör själv i vilken utsträckning granskningsärenden kan delegeras till någon annan tjänsteman vid myndigheten.

En av riksrevisorerna skall enligt 8 kap. 11 § riksdagsordningen svara för Riksrevisionens administrativa ledning. Riksdagen har bestämt att Lennart Grufberg har denna uppgift.

Enligt lagen med instruktion för Riksrevisionen beslutar riksrevisorerna *gemensamt* om verksamhetens organisation och arbetsordning. Enligt den fr.o.m. den 1 juli 2003 gällande arbetsordningen har myndigheten sex avdelningar för årlig revision och sex för effektivitetsrevision. Riksrevisionen har också tre specialfunktioner: funktionerna för metod och kvalitet, internationell verksamhet samt bolag och särskild granskning. I Riksrevisionens organisation ingår också ett antal stödfunktioner för personal, information, ekonomi, IT och för rättsliga frågor.

VERKSAMHET

Den nya organisationen

Riksrevisionen startade sin verksamhet efter en kort förberedelsestid. Före den 1 juli 2003 bedrevs visst förberedande arbete inom Riksrevisionskommittén med stöd av de tidigare organisationerna. Men arbetet med att etablera organisationen och dess personal, rutiner, lokaler, IT-system m.m. har haft sin tyngdpunkt under det andra halvåret 2003.

En ambition har varit att klara produktionen med så få störningar som möjligt. Den årliga revisionens granskning av delårsrapporterna i slutet av augusti och början av september kunde genomföras och dess arbete med löpande granskning inför slutgranskningen avseende årsredovisningarna för 2003 har genomförts, dock med vissa förseningar. Vissa fördröjningar har även uppkommit inom effektivitetsrevisionen.

Kvalitet i både produkter och processer är nyckelord i uppbyggnaden av Riksrevisionen. En särskild funktion, Q – Funktionen för metod och kvalitet – har i uppdrag att långsiktigt arbeta med utveckling inom kvalitetsområdet.

Inom effektivitetsrevisionen har ett arbete påbörjats för att tydliggöra revisionens inriktning och mandat. I beslutet om 2004 års granskningsplan finns riktlinjer gällande bl.a. kvalitet och kvalitetssäkring. Arbetet med kvalitetssäkring har påbörjats under 2003.

Den vägledning för årlig revision som gällt inom Riksrevisionsverket har kunnat användas i tillämpliga delar, men ett arbete har satts i gång för att anpassa vägledningen till de nya förutsättningarna.

Funktionen för bolag och särskilda granskningar arbetar nu med att genomföra revision av ett fyrtiotal bolag och ett tjugotal stiftelser vari Riksrevisionen har förordnat revisorer. Vidare har tillsammans med berörda revisionsavdelningar påbörjats några granskningar som spänner över större områden. En delfunktion för särskilda granskningar vid befarade oegentligheter har redan påbörjat ett antal konkreta granskningar. Utgångspunkten är att överlämna strukturerad kunskap till rättsvårdande myndighet för eventuella åtgärder.

Riksrevisionen disponerar från år 2004 ett eget anslag för internationellt utvecklingssamarbete. Under hösten har därför inriktningsdiskussioner skett för den internationella verksamheten. Information har även getts till utrikesutskottet i denna fråga.

Den administrativa uppbyggnaden är grundläggande för en ny myndighet. Inom ekonomiadministrationen har under hösten utvecklats en ekonomimodell för Riksrevisionen samt principer och rutiner för avgiftsbeläggningen av årlig revision fr.o.m. den 1 januari 2004.

Personalfunktionen har utvecklat en rad nya interna riktlinjer vilka också beslutats av riksrevisorerna. Under hösten har även lönomodeller för myndighetens olika verksamhetsgrenar och administration tagits fram.

Informationsfunktionen har arbetat med formerna för intern och extern information, bl.a. genom fortsatt utveckling av Riksrevisionens hemsida och intranät. Funktionen ger regelbundet ut ett nyhetsbrev till all personal och ett särskilt chefsbrev. En sammankomst för all personal, s.k. kickoff, genomfördes i oktober.

IT-funktionen har kunnat tillhandahålla en fungerande IT-plattform med en hög tillgänglighet till nätverket från första dagen. Möjligheterna till videosammanträden med kontoren i landet har prövats och fungerar.

Lokalerna i Stockholm var inte helt klara vid inflyttningen. Det har även framkommit vissa brister vad gäller den inre lokallösningen samt inredningen. Dessa problem åtgärdas nu och under 2004.

Ledning av Riksrevisionen sker i olika typer av ledningsforum som successivt utvärderas och anpassas till verksamhetens förutsättningar och krav.

Målsättningen är att bygga upp en ny myndighet med en egen kultur och identitet. Naturligtvis bygger verksamheten på de erfarenheter och den kompetens som funnits vid Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket, men ambitionen är ändå att bygga den nya organisationen från grunden. Under hösten har många av de grundläggande byggstenarna kommit på plats.

ÅRLIG REVISION

Årlig revision innebär enligt revisionslagen (2002:1022)

att Riksrevisionen varje år granskat myndigheters, bolags och stiftelsers redovisning och förvaltning

Granskningen skall följa god revisionssed, dvs. bedöma om:

- redovisningen är tillförlitlig
- räkenskaperna är rättvisande
- myndigheterna följer gällande föreskrifter och beslut.

Granskningen skall efter varje revisionsår avslutas med en revisionsberättelse.

Omfattning

Riksrevisionen ansvarar för granskningen av ca 270 förvaltningsmyndigheter, drygt 60 bolag och stiftelser samt Årsredovisning för staten och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Under hösten 2003 har Riksrevisionen förordnat auktoriserade revisorer, anställda i myndigheten, i totalt ca 45 bolag och 19 stiftelser. Riksrevisionen har, enligt ett tillägg i aktiebolagslagen och stiftelselagen, rätt att förordna revisor i statliga bolag och stiftelser där staten har ett bestämmande inflytande, bl.a. för att statens insyn och kontroll inte skall påverkas negativt av valet mellan bolag och myndighet som verksamhetsform. Riksrevisionen svarar för planering och stöd till förordnade revisorer, bl.a. i syfte att utnyttja generella kunskaper och generell stöd från såväl övrig årlig revision som effektivitetsrevision av bolag och särskilda granskningar.

Den årliga revisionen har sedan starten den 1 juli 2003 bl.a. arbetat med löpande granskning av myndigheter, Regeringskansliet, riksdagsförvaltningen, Slottsstaten, Djurgårdsförvaltningen och försäkringskassorna.

Metod

Den vägledning för årlig revision som varit styrande inom Riksrevisionsverket har kunnat användas i tillämpliga delar. Ett arbete har emellertid påbörjats för att utveckla och anpassa vägledningen till de nya förutsättningarna för Riksrevisionen. Ett internt utvecklingsprojekt, benämnt Förvaltningsprojektet, har pågått under 2003. Projektet syftar till att vidareutveckla riktlinjerna för att granska ledningens förvaltning och skall resultera i ett stöd för den granskning som skall genomföras avseende 2004 års revision.

En rådgivande funktion för ansvariga revisorer har skapats (AR-rådet), vars uppgifter bl.a. är att ge en s.k. second opinion. Väsentliga iakttagelser

som kan föranleda en invändning eller upplysning i revisionsberättelsen skall presenteras för AR-rådet för bedömning och vägledning.

AR-rådet ansvarar även för årlig kvalitetskontroll efter riktlinjer framtagna av funktionen för metod och kvalitet.

Kostnader för årlig revision

Kostnaderna för årlig revision sedan starten för Riksrevisionen den 1 juli 2003 uppgick till 75,3 miljoner kronor, varav 63,8 miljoner kronor (85 %) var anslagsfinansierat och 11,5 miljoner kronor (15 %) avgiftsfinansierat. Från den 1 januari 2004 kommer all årlig revision att vara avgiftsfinansierad.

Belopp (tkr)	Kostnader	Intäkt
Myndigheter	65 485	-10 805
Bolag	1 332	- 1 466
Affärsverk	1 938	-2 100
Stiftelser	266	-298
Nordiska institutioner	484	-20
Övriga organisationer	5 838	-97
TOTALT	75 343	-14 786

Granskning av delårsrapporter enligt plan

Den årliga revisionens granskning av delårsrapporterna i slutet av augusti och början av september genomfördes enligt plan.

<u>Avrapportering 2003</u>	<u>Antal</u>
Lämnade intyg	221
– varav invändningar	9
– och upplysningar	3
Revisionsrapporter	22
Revisionspromemorior	60

Löpande granskning inför slutligt uttalande

All granskning som den årliga revisionen genomför under året syftar till att underbygga det slutliga uttalandet, vilket Riksrevisionen lämnar i revisionsberättelsen. En viktig del i granskningen är den som görs löpande under året. Den årliga revision som bedrivits löpande år 2003, under Riksrevisionens ansvar, har bl.a. avsett:

- intern styrning och kontroll
- allmän IT-säkerhet
- representation och förmåner
- rutiner för transfereringar
- upphandling
- externfinansierade projekt
- interna projekt
- fakturerings- och kravrutiner
- betalningsrutiner
- elektronisk fakturahantering
- pågående investeringar
- pågående arbeten
- löne- och personalkostnader.

Uppbyggnadsarbetet inom årlig revision inom Riksrevisionen

Övergången av ansvaret för årlig revision från Riksrevisionsverket till Riksrevisionen innebar stora förändringar i sammansättningen av revisionsteamerna för respektive uppdrag. För att förebygga förseningar i granskningen av delårsrapporterna genomfördes revisionen av samma revisionsteam som hade ansvaret inom Riksrevisionsverket.

Löpande granskning har i viss utsträckning försenats med anledning av uppbyggnaden av den nya myndigheten.

De omfattande förändringarna i revisionsteamerna under år 2003 motiveras med behovet av förnyelse samt behovet av en bättre balans och ökad flexibilitet inom organisationen. Samarbete skall underlättas mellan avdelningar, kontor och mellan årlig revision och effektivitetsrevision. Riksrevisionen eftersträvar därför en arbetsrotation i uppdragsorganisationen och att enskilda funktioner skall bytas med fem års intervall.

Utveckling av processtödande IT-system

Riksrevisionen bedriver ett projekt i syfte att stödja samtliga faser i den årliga revisionens process. Ett IT-stöd benämnt Verktuget har utvecklats och tagits i drift. Verktuget syftar till att säkerställa en enhetlig revisionsmetodik, bidra

till kvalitetsförbättringar och effektivisera verksamheten. Verktuget skall även stödja informationsförmedling inom och mellan revisionsteam och avdelningar.

Den första versionen av Verktuget utvecklades inom Riksrevisionsverket för 11,5 miljoner kronor och togs i drift i början av juni 2003. En fortsatt utveckling pågår. Nästa nya version beräknas kunna tas i drift i juni 2004.

Samtliga medarbetare inom årlig revision använder Verktuget. En enkät under hösten 2003 visade att acceptansen bland användarna är god. En omfattande förankringsprocess förmodas ha bidragit till detta.

Verktuget kommer även att användas av de effektivitetsrevisorer som deltar i den årliga granskningen av resultatredovisningarna för 2003.

Personal

Den 31 december 2003 var 123 personer anställda inom den årliga revisionen. Under året har inga anställda slutat. Några nyrekryteringar har inte skett under perioden den 1 juli –31 december 2003.

Avgiftsbeläggning av all årlig revision

Enligt riksdagens beslut kommer all årlig revision att från den 1 januari 2004 vara avgiftsbelagd för myndigheterna. Riksrevisionen kommer emellertid inte att disponera avgiftsintäkterna utan dessa skall föras till inkomstitel på statsbudgeten. Beslutet är reglerat i lag och innebär att avgifterna skall motsvara kostnaderna för utförd revision.

Under 2003 har Riksrevisionen förberett övergången till fullständig avgiftsbeläggning av årlig revision genom utformning av rutiner samt information till samtliga myndigheter.

Varje granskad organisation har möjlighet att påverka sina kostnader genom åtgärder bl.a. syftande till att minska behovet av omfattande revisionsinsatser från Riksrevisionens sida.

EFFEKTIVITETSREVISION

Effektivitetsrevision innebär enligt revisionslagen (2002:1022) att Riksrevisionen granskar de statliga insatserna främst med sikte på förhållanden som har anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet samt åtaganden i övrigt.

Granskningen skall främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Omfattning

Effektivitetsrevision skall utgå från en faktiskt bedriven verksamhet. I granskningarna bör vidare tas fram underlag som möjliggör ansvarsutkrävande. De revisionella iakttagelserna måste kunna utgöra underlag för att fördela kritik och ansvar. Detta innebär att de revisionella iakttagelserna ska visa var eventuella brister finns och därmed ge underlag för beslut om konkret åtgärd. Revisionsfrågorna skall konkret kunna formuleras och besvaras i förhållande till fastställda normer. När riksdagen har angivit sådana utgör alltid dessa utgångspunkt för granskningen.

I granskningsplanen för 2003 anges inriktningen för effektivitetsrevisionen. Fyra områden har pekats ut för inriktningen av granskningar på lite längre sikt:

- medborgarnas trygghet och säkerhet
- välfärdssystemens robusthet
- tillväxt och utveckling
- förvaltningspolitik och statligt ägande.

Huvuddelen av effektivitetsrevisionens granskningar under hösten 2003 har varit sådana som planerats och beslutats före den 1 juli 2003, dvs. innan Riksrevisionen bildades. Totalt har ett trettiotal projekt och förstudier pågått under året. Av dessa har ett projekt avslutats, en granskning av djurskyddstillsynen. I rapporten *Hur effektiv är djurskyddstillsynen?* konstateras att det fortfarande finns stora brister i djurskyddstillsynen trots skärpningar i djurskyddslagen. Merparten av övriga granskningar beräknas kunna avslutas under det första kvartalet 2004.

Effektivitetsrevisionen är, liksom den årliga revisionen, organisatoriskt fördelad på tre granskningsområden under respektive riksrevisor, enligt följande.

Granskningsområde 1, riksrevisor Lennart Grufberg:

Ansvarar för Säkerhet, samhällsekonomi och finansförvaltning.

Pågående granskningar under hösten har bl.a. varit Offentligrättsliga avgifter inom staten, Den nya garantimodellen, Förändringar inom kommittéväsendet, E-förvaltning och Statistiska centralbyrån – en myndighet på marknaden.

Granskningsområde 2, riksrevisor Eva Lindström:

Ansvarar för Arbete, välfärd och hälsa.

Pågående granskningar under hösten har bl.a. varit Arbetsförmedlingarna och a-kassan, Hälso- och sjukvårdsområdet, Assistansersättningen, Premiepensionssystemets utformning och implementering, Ansvar och arbetsformer för rehabilitering av långtidssjuka och Arbetslöshetsförsäkringen – effektivitet och organisation.

Granskningsområde 3, riksrevisor Kjell Larsson:

Ansvarar för Tillväxt, utbildning och utveckling.

Pågående granskningar under hösten har bl.a. varit Rättvis och likvärdig betygssättning, Infrastrukturplaneringen – länsplanerna, EU:s strukturfonder och Hantering av miljögifter vid avfallsförbränning och hantering av miljögifter vid avfallsdeponering.

Särskild granskning

Särskild granskning har genomförts i Funktionen för bolag och särskilda granskningar.

Arbetet sker i olika former och i samarbete med revisionsavdelningarna. Granskningen avser tvärsektoriella revisionsfrågor eller frågor av särskild karaktär eller brådska. Det kan även gälla fördjupad granskning vid befarade oegentligheter, vilka framkommit i samband med revisionsinsatser, för att ge underlag till rättsvärdande myndigheter.

Under hösten 2003 har Riksrevisionen bl.a. följt utvecklingen av Försvarsmaktens egen granskning av representation och förmåner för den högsta ledningen och vid tre tillfällen tillskrivit överbefälhavaren.

En granskning av representation och förmåner för ledningen vid ett trettio-tal myndigheter har påbörjats. Denna granskning hålls samman av funktionen men genomförs av revisionsteamerna inom den årliga revisionen.

Riksrevisionen har även beslutat att påbörja en särskild insats för att följa utvecklingen och skaffa kunskap om vidtagna åtgärder inom Systembolaget AB och Vin & Sprit AB med anledning av uppgifter om otillbörlig påverkan och oegentligheter.

Ansvar för all bolagsgranskning ligger inom en särskild funktion för att kunna utnyttja kunskapen från såväl årlig revision som effektivitetsrevision av bolag och särskilda granskningar. Effektivitetsgranskningar av Vattenfall och Arlandabanan har påbörjats under hösten 2003 inom denna funktion. Därutöver har en granskning av styrelserepresentation i statliga bolag påbörjats.

Kompetensutveckling inom effektivitetsrevisionen

Under hösten har personalen erbjudits möjligheten att delta i effektivitetsrevisionens kompetensutvecklingsinsatser. Kurser har erbjudits inom områden som metodfrågor, värderingsfrågor och argumentationsanalys. Därutöver har utbildning i EU:s organisation anordnats.

Kostnader

Kostnaderna för effektivitetsrevisionen sedan starten för Riksrevisionen den 1 juli 2003 uppgick till 54,8 miljoner kronor.

Personal

Den 31 december 2003 var 86 personer anställda inom effektivitetsrevisionen. Under året har 7 personer slutat. En nyrekrytering har skett under perioden den 1 juli–31 december 2003.

INTERNATIONELL VERKSAMHET

Riksrevisionen är Sveriges Supreme Audit Institution (SAI) och företräder därmed Sverige internationellt inom statlig revision. Detta gäller bl.a. i den FN-anknutna International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) och dess europeiska motsvarighet, EUROSAI.

Riksrevisionens internationella verksamhet omfattar fyra huvudområden:

- Internationell samverkan och kontakter
- EU-samarbete
- Biståndsprojekt
- Revisionsuppdrag

Internationell samverkan och kontakter

Under 2003 har det största intresset rört Riksrevisionens ansvar som ordförande i INTOSAI Auditing Standards Committee, som ansvarar för att utveckla och uppdatera revisionsstandarder för INTOSAI. Riktlinjer för att tillämpa INTOSAI:s revisionsstandarder inom effektivitetsrevisionen har tagits fram under ledning av Riksrevisionen. Riktlinjerna godkändes av kommittén vid ett möte i september och skall formellt beslutas vid INTOSAI:s kongress 2004.

Vidare fortsätter samarbetet med International Federation of Accountants (IFAC) med utveckling av internationella riktlinjer för årlig/finansiell revision. En arbetsgrupp, bestående av tio länder under ledning av Sverige, har tillsatts inom kommittén för att ta ett särskilt ansvar för utvecklingen av riktlinjer för tillämpning av INTOSAI:s medlemmar. Samarbetet är delvis finansierat av Världsbanken.

Riksrevisionen är också medlem och aktivt engagerad i flera andra av INTOSAI:s och EUROSAI:s kommittéer och arbetsgrupper inom bl.a. IT, redovisning, programutvärdering, statsskultsfrågor och miljörevision.

Det har märkts ett stort internationellt intresse för den nybildade myndigheten, och Riksrevisionen har under 2003 besvarat ett stort antal förfrågningar om såväl lagförändringar som organisationen och dess arbetssätt. Många internationella kontakter har också tagits inom ramen för granskningar och som en del i ett allmänt informations- och erfarenhetsutbyte med olika nationella revisionsorgan.

Riksrevisionen deltog i augusti i ett möte i Finland med cheferna för de nordiska nationella revisionsorganen. Därutöver var Riksrevisionen i september också representerad som observatör vid det årliga baltiska SAI-mötet, som 2003 arrangerades i Estland.

Kostnaden för internationell samverkan och kontakter sedan starten för Riksrevisionen den 1 juli 2003 uppgick till 5,2 miljoner kronor.

EU-samarbete

Riksrevisionens EU-samarbete omfattar bl.a. att biträda Europeiska revisionsrätten (ERR) vid dess granskningar i Sverige samt att i samarbete med systemorganisationer inom EU utveckla revisionen och när så är lämpligt att informera riksdag och regering i EU-frågor.

ERR har under andra halvåret 2003 genomfört en granskning i Sverige. Riksrevisionen har i enlighet med Romfördraget biträtt ERR genom att förmedla information av allmänt slag om berörda myndigheter, svensk lagstiftning och förvaltningstradition. Revisorer från Riksrevisionen har deltagit som observatörer vid granskningarna.

Biståndsprojekt

Den internationella uppdragsverksamheten inom Riksrevisionen inriktas på att utveckla långsiktig institutionell kapacitet inom revisionsområdet. Verksamheten bedrivs ofta helt av Riksrevisionen, men också till en del i samarbete med kolleger från andra länders revisionsmyndigheter.

Under våren 2003 bedrevs under riksdagen ett utredningsarbete om den internationella uppdragsverksamheten vid Riksrevisionen. Bedömningen var att finansieringen av samlingsprojekten inom Riksrevisionen bör ske i form av ett särskilt biståndsanslag. Under hösten 2003 har Riksrevisionen lagt ned ett omfattande arbete på att anpassa verksamheten till denna finansieringsmodell som gäller från 2004-01-01. Den nya modellen för Riksrevisionens medverkan inom det svenska förvaltningsbiståndet innebär bl.a. att Riksrevisionen finansierar sin medverkan inom det svenska biståndet genom ett eget biståndsanslag. Riksrevisionen sluter samlingsavtal direkt med sina partnerorganisationer i samlingsländerna. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med Sida och UD. Även utrikesutskottet har informerats. Under 2004 fortsätter arbetet med att fullt ut implementera den nya modellen.

Kostnaden uppgick till 19,5 miljoner kronor och intäkten till 21,4 miljoner kronor, vilket ger ett överskott på 1,9 miljoner kronor.

Revisionsuppdrag

Riksrevisionen är för närvarande externrevisor i Europeiska Molekylärbiologiska Laboratoriet. Under 2003 har ett utvecklingsarbete påbörjats med syfte att kunna få fler internationella revisionsuppdrag. Riksrevisionen förutsätter att detta utvecklingsarbete bedrivs i nära samarbete med riksdagen, Regeringskansliet m.fl.

Revisionsuppdrag i internationella organisationer är värdefulla eftersom svensk revision kan bidra till förbättrad resurshushållning i internationella organisationer, samtidigt som uppdragen bidrar till att svensk offentlig revi-

sion och svensk offentlig förvaltning får ökad uppmärksamhet. Dessutom erbjuds Riksrevisionens medarbetare möjligheten att arbeta internationellt och bredda sin kompetens till nya områden.

Kostnaderna uppgick till 0,2 miljoner kronor och intäkterna till 0,2 miljoner kronor.

Personal

Den 31 december 2003 var 14 personer anställda inom internationell verksamhet. Ingen person har slutat eller anställts under perioden den 1 juli–31 december 2003.

KVALITETSARBETE

Riksrevisionens hela verksamhet skall kännetecknas av hög kvalitet. För att uppnå sådan kvalitet i de externa produkterna måste produktionen understödjas av organisationens interna processer (styrnings- och stödprocesser). En särskild funktion har därför inrättats, Funktionen för metod och kvalitet (Q), med uppdrag att utveckla och ge stöd så att Riksrevisionens verksamhet uppnår rätt kvalitet.

Under hösten 2003 har funktionen både lagt grunden för ett långsiktigt kvalitetsarbete och gjort kortsiktiga kvalitetsinsatser. Prioriterade projekt under hösten har varit utveckling av Verkytet för årlig revision och Projektet för förberedelse inför avgiftsbeläggningen inom årlig revision. En förstudie med modellering av myndighetens processer har även gjorts, som en plattform för utvecklingsarbetet under 2004.

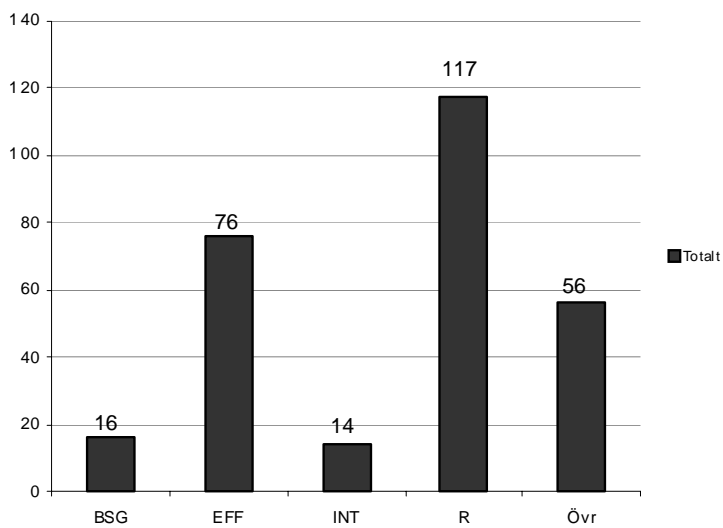
Inom årlig revision inleddes 1999 inom Riksrevisionsverket en kvalitets-säkring av revisorskompetens tillsammans med Revisorsnämnden. Denna provverksamhet har övertagits av Riksrevisionen. Under november 2003 genomförde totalt 17 medarbetare Prov 1 (motsvarande revisorsexamen) samt 10 medarbetare Prov 2 (motsvarande högre revisorsexamen).

Arbetet inom kvalitetsområdet har under 2003 i övrigt kännetecknats av att ett antal utvecklingsprojekt har initierats med inriktning mot såväl effektivitetsrevision som årlig revision. Projekten har som gemensamt mål att anpassa och effektivisera arbetsformer till Riksrevisionens organisation och uppgift. Utvecklingsarbetet utgår från en helhetssyn på verksamheten i syfte att skapa en gemensam plattform för den nya myndigheten. Utvecklingsarbetet kommer att fortsätta under 2004.

PERSONAL

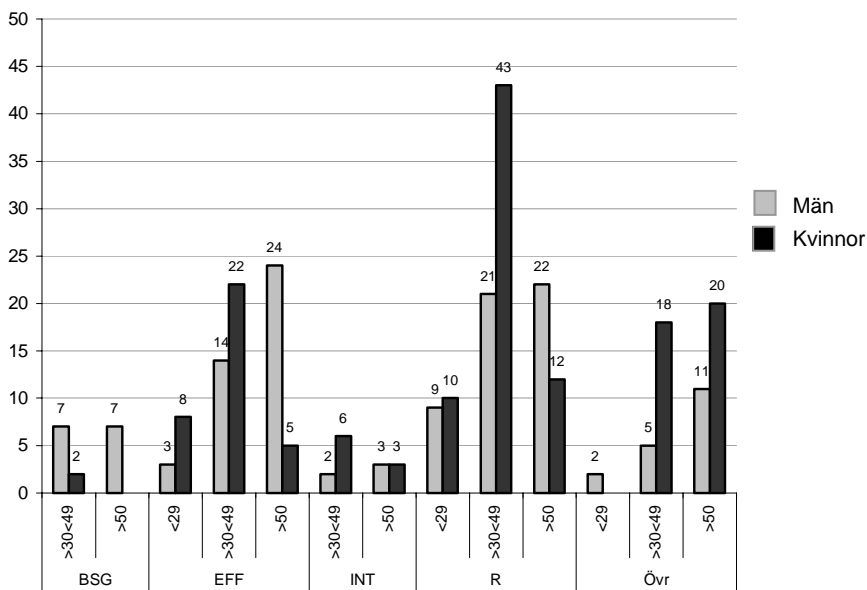
Vid årets slut var antalet anställda vid Riksrevisionen totalt 300 personer (varav 21 personer i omställningsverksamhet), fördelade på 130 män (47 %) och 149 kvinnor (53 %). Utöver dessa har 23 personer varit tjänstlediga under perioden. Av de anställda är 32 personer under 30 år och 140 personer 30–49 år samt 107 medarbetare 50 år och äldre. Fördelningen mellan kvinnor/män i respektive ålder framgår av nedanstående figurer.

Figur 1 Antal anställda per avdelning (totalt antal 279). I avdelning Övrigt ingår ledning, metod och kvalitet, Info, Rättsfunktionen, IT, EK/Adm, Personal (HR)

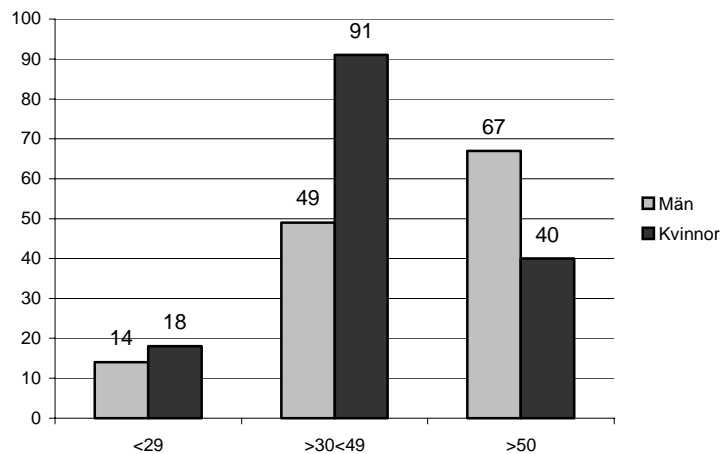

Figur 2. Kvinnor/män respektive ålder per avdelning (totalt antal 279)

I avdelning Övrigt ingår ledning, Q, Info, Rättsfunktionen, IT, EK/ADM, Personal (HR)

Figur 3. Kvinnor/män respektive ålder (totalt antal 279)

Personlörörlighet

Antalet nyanställda under halvåret 2003 var 3 personer och antalet avslutade anställningar 8 personer. Personlörörligheten under perioden uppgår till 2,9 %.

Policybeslut m.m.

Under halvåret har beslut tagits avseende tjänstetitlar, policy för beviljande av delpension, friskvård och tjänstledighet för att pröva annan tjänst. Avtal om företagshälsovård har slutits för perioden 2004-01-01–2005-12-31. En skyddskommitté liksom en jämställdhets/mångfaldskommitté har inrättats.

Sjukfrånvaro	1/7 2003–31/12 2003
Kvinnor	3,2 %
Män	0,8 %
Anställda >29 år	1,5 %
Anställda 30–49 år	1,8 %
Anställda 50 år>	2,4 %
Totalt	2 %
Varav andel långtidssjuka (60 dagar eller mer)	46,2 %

Omställning av personal

I samband med att Riksrevisionen bildades den 1 juli 2003 sades 21 medarbetare upp eller valde själva att sluta. Dessa har varierande uppsägningstid. Åtta av dessa medarbetare omfattas av pensionsersättningsförmåner enligt trygghetsavtalet. Riksrevisionen har gjort avsättningar för pensioner enligt förordningen motsvarande 10,8 miljoner kronor. Kostnader under uppsägningstiden har bokats upp som en periodiseringspost motsvarande 5,8 miljoner kronor. Riksrevisionen har även avsatt personella resurser under perioden för att stödja och underlätta omställningsarbetet.

EKONOMISK ÖVERSIKT

Riksrevisionen bedömer att verksamhetsmålen för 2003 enligt anlagsdirektivet är uppfyllt för årlig revision och effektivitetsrevision. Enligt anlagsdirektivet får myndigheten även utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området. Riksrevisionens verksamhet är indelad i tre verksamhetsområden, årlig revision, effektivitetsrevision och internationell verksamhet. Verksamheten finansieras med ett förvaltningsanslag och avgifter inom resultatområdena viss årlig revision och internationella uppdrag.

Riksrevisionens anslagsram inför 2003 var 117,8 miljoner kronor och under året har verksamhet bedrivits för 106,9 miljoner kronor, vilket medför att det finns ett utgående anslagssparande om 10,9 miljoner kronor. Huvudorsaken till anslagssparandet är att först i december fattade riksdagen beslut om att Riksrevisionens omställningskostnader (ca 6 miljoner kronor) skall belasta Riksrevisionsverkets avvecklingsanslag. Detta har påverkat myndighetens möjlighet att använda tilldelade medel till verksamhet.

Resultatområdet viss årlig revision har totala intäkter om 12,4 miljoner kronor och kostnader om 11,5 miljoner kronor, vilket medför ett överskott om 0,9 miljoner kronor. Från och med år 2004 kommer detta resultatområde att ingå i Riksrevisionens förvaltningsanslag och inkomsterna kommer att tillföras statsbudgeten.

Resultatområdet internationell verksamhet har totala intäkter om 21,7 miljoner kronor och kostnader om 19,8 miljoner kronor, vilket medför ett överskott om 1,9 miljoner kronor. Internationell verksamhet har fått med sig 6,3 miljoner kronor i balanserat överskott från Riksrevisionsverket.

Riksrevisionen har fått överta balanserad kapitalförändring avseende semesterlöneskuld motsvarande 13,7 miljoner kronor från Riksrevisionsverket utan ekonomisk ersättning, som framgår i noten Myndighetskapital. Från Riksdagens revisorer har Riksrevisionen fått överta endast semesterdagar men ej någon ingående balans, vilket har påverkat resultatet och årets förändring av semesterlöneskuld.

I kostnader per verksamhetsgren år 2003 ingår myndighetens gemensamma kostnader som fördelats så att varje verksamhetsgren bär sin andel av de totala kostnaderna. Kostnaden för verksamhetsgrenen årlig revision uppgår till 75,3 miljoner kronor, varav 63,8 miljoner kronor är anslagsfinansierat och 11,5 miljoner kronor är avgiftsfinansierat. Kostnaden för verksamhetsgrenen effektivitetsrevision uppgår till 54,8 miljoner kronor. Kostnaden för internationell verksamhet uppgår till 25,0 miljoner kronor, varav 5,2 miljoner kronor är anslagsfinansierat och 19,8 miljoner kronor är avgiftsfinansierat.

Riksrevisionen har gjort pensionsavsättningar på 10,8 miljoner kronor och periodiseringar på 6,9 miljoner kronor för omställningskostnader (varav 5,8 miljoner kronor för omställning av personal) som uppkom i samband med bildandet av Riksrevisionen.

Riksrevisionen har övertrasserat sitt räntekonto vid två tillfällen i november. Övertrasseringen berodde i huvudsak på att Riksrevisionen inte hade fått likvida medel för utgående balans från Riksrevisionsverket för upparbetat överskott för verksamheten internationella uppdrag, ca 5 miljoner kronor. En ytterligare orsak var att Riksrevisionen fick sin första utbetalning av anslagsmedel den 25 juli, vilket innebar att fram till dess belastade alla utbetalningar räntekontokrediterna. Detta innebär även fortsättningsvis att räntekontokrediterna måste belastas.

FINANSIELL REDOVISNING

Sammanställning över väsentliga uppgifter (tkr)

	2003
Låneram i Riksgäldskontoret (tkr)	
– Beviljad låneram	50 000
– Utnyttjad låneram	43 800
Kontokredit hos Riksgäldskontoret (tkr)	
– Beviljad kontokredit	17 700
– Maximalt utnyttjad kontokredit under budgetåret	20 488
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret (tkr)	
– Räntekostnader	16
– Ränteintäkter	25
Avgiftsintäkter (tkr)	
– Budgeterade intäkter enligt anslagsdirektiv	32 000
– Utfall	33 322
Ramanslag (tkr)	
– Beviljad anslagskredit enligt anslagsdirektiv	11 800
– Utnyttjad anslagskredit	-
Utgående reservationer och anslagssparande (tkr)	
– Utgående reservation	-
– Anslagssparande	10 894
– därav in-tecknat belopp	-
Personal	
– Antal årsarbetskrafter	294
– Medeltal anställda	302
Driftkostnad per årsarbetskraft	506
Myndighetskapital (tkr)	
– Årets kapitalförändring	-9 660
– Balanserad kapitalförändring	-13 720

Resultaträkning (tkr)

	2003
Verksamhetens intäkter	
Intäkter av anslag	106 906
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (not 1)	38 484
Finansiella intäkter (not 2)	123
<i>Summa</i>	<i>145 513</i>
Verksamhetens kostnader	
Kostnader för personal (not 3)	-103 711
Kostnader för lokaler	-13 047
Övriga driftkostnader	-32 090
Finansiella kostnader (not 4)	-608
Avskrivningar och nedskrivningar (not 6,7)	-5 717
<i>Summa</i>	<i>-155 173</i>
Verksamhetsutfall	-9 660
Årets kapitalförändring (not 5)	-9 660

Balansräkning (tkr)

Balansräkning (tkr) **2003-12-31****Tillgångar**

Immateriella anläggningstillgångar (not 6)	
Balanserade utgifter för utveckling	12 212
<i>Summa immateriella anläggningstillgångar</i>	<i>12 212</i>
Materiella anläggningstillgångar (not 7)	
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12 967
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	20 452
<i>Summa materiella anläggningstillgångar</i>	<i>33 419</i>
Fordringar	
Kundfordringar	4 465
Fordringar hos andra myndigheter (not 8)	29 734
Övriga fordringar	116
<i>Summa fordringar</i>	<i>34 315</i>
Periodavgränsningsposter (not 9)	
Förutbetalda kostnader	6 316
Övriga upplupna intäkter	16
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>	<i>6 332</i>
Avräkning med statsverket (not 10)	-10 894
Kassa och bank	
Behållning räntekonto RGK (not 11)	8 739
Kassa, postgiro och bank (not 12)	629
<i>Summa kassa och bank</i>	<i>9 368</i>
Summa tillgångar	84 752

Balansräkning forts.

Balansräkning (tkr) 2003-12-31**Kapital och skulder**

Myndighetskapital (not13)	
Balanserad kapitalförändring	-13 720
Kapitalförändring enligt resultat- räkningen	-9 660
<i>Summa myndighetskapital</i>	<u>-23 380</u>

Avsättningar

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser (not 14)	10 820
<i>Summa avsättningar</i>	<u>10 820</u>

Skulder m.m.

Lån i Riksgäldskontoret (not 15)	43 800
Skulder till andra myndigheter	7 483
Leverantörsskulder	19 738
Övriga skulder	3 619
Förskott från uppdragsgivare och kunder (not 16)	724
<i>Summa skulder</i>	<u>75 364</u>

Periodavgränsningsposter (not 17)	
Upplupna kostnader	21 948
<i>Summa periodavgränsningsposter</i>	<u>21 948</u>

Summa kapital och skulder 84 752

Ansvarsförbindelser Inga

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag		Ingående överfö- rings- belopp	Årets till- delning enligt an- slags- direktiv	Totalt disponi- belt be- lopp	Utgifter	Utgående överfö- ringsbelopp
Belopp i tkr						
An- slag	Riksrevi- sionen					
90:1	ramanslag 2003	-	117 800	117 800	106 906	10 894

Finansiella villkor (tkr)

90:1	Utöver tilldelat belopp under anslagsposten får Riksrevisionen disponera en anslagskredit om					11 800
------	---	--	--	--	--	--------

Finansieringsanalys (tkr)

Drift	
Kostnader (not 18)	-160 164
Finansiering av drift	
Intäkter av anslag (not 19)	101 189
Intäkter av avgifter och andra ersättningar (not 20)	38 484
Övriga intäkter	123
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av drift</i>	<i>139 796</i>
<i>Minskning av lager</i>	<i>724</i>
<i>Ökning av kortfristiga fordringar</i>	<i>-40 647</i>
<i>Ökning av kortfristiga skulder</i>	<i>60 708</i>
Kassaflöde från drift	417
Investeringar	
Investeringar i materiella tillgångar	-36 944
Investeringar i immateriella tillgångar	-14 404
<i>Summa investeringsutgifter</i>	<i>-51 348</i>
Finansiering av investeringar	
Lån från Riksgäldskontoret	49 517
– amorteringar	-5 717
Tillförda medel	5 717
<i>Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar</i>	<i>-1 831</i>
Kassaflöde till investeringar	-1 831
Låneverksamhet	
Räntekostnader	-112
Kassaflöde från låneverksamhet	-112
Förändring av likvida medel	-1 526
Specifikation av förändring av likvida medel	
Likvida medel vid årets början	-
Ökning av tillgodohavande hos RGK	8 739
Minskning av banktillgodohavanden	629
Minskning av avräkning med statsverket	-10 894
<i>Summa förändring av likvida medel</i>	<i>-1 526</i>
Likvida medel vid årets slut	-1 526

Noter

Tilläggsupplysningar och noter

Allmänt

Årsredovisningen är, med vissa undantag beslutade av riksdagsstyrelsen 2001-06-13 (RFS 2001:9), upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag.

Riksrevisionens redovisning följer god redovisningssed enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter till 2 kap. 5 § FÅB respektive allmänna råd till 6 § förordningen om myndigheters bokföring (2000:606).

Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag (2004-01-10) eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när årsbokslutet upprättas, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder.

Immateriella anläggningstillgångar

Under budgetåret 2003 har Riksrevisionen fortsatt att utveckla revisionsverktyget som redovisas som en immateriell anläggningstillgång enligt 5 kap. 2 § FÅB. Verktyget beräknas ha en ekonomisk livslängd på tre år. Revisionsverktyget överfördes i samband med övergången från Riksrevisionsverket den 1 juli 2003.

Materiella anläggningstillgångar

Tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde om minst 10 000 kr och en beräknad ekonomisk livslängd om tre år eller längre definieras som anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden. Härvid tillämpas i huvudsak följande avskrivningstider (avvikelser kan finnas i det enskilda fallet efter särskild bedömning):

Program	3 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år
Maskiner	5 år
Datorer	3 år
Kommunikationsutrustning	5 år
Servrar med mera	3 år
Möbler med mera	7 år
Övriga inventarier	5 år

Riksrevisionen har hyreskontrakt med NewSec Förvaltning AB för lokalerna på Nybrogatan i Stockholm till och med den 30 juni 2008. Riksrevisionen har dessutom lokaler i Jönköping, Karlstad och Uppsala. Genomsnittligt kvadratmeterpris är 914 kr.

Periodavgränsningsposter

Som periodavgränsningspost bokförs belopp överstigande 10 000 kr.

Avsättningar

Riksrevisionen har gjort avsättningar för pensionsersättningar till personal som har beviljats delpension och som pensionerats i samband med bildandet av Riksrevisionen.

Räntekonto

Riksrevisionen har övertrasserat sitt räntekonto vid två tillfällen i november. Övertrasseringen berodde i huvudsak på att Riksrevisionen inte hade fått likvida medel för utgående balans från Riksrevisionsverket för upparbetat överskott för verksamheten internationella uppdrag, ca 5 miljoner kronor. En ytterligare orsak var att Riksrevisionen fick sin första utbetalning av anslagsmedel den 25 juli, vilket innebar att fram till dess belastade alla utbetalningar räntekontokrediten. Detta innebär även fortsättningsvis att räntekontokrediten måste belastas.

Brytdag

I 10 § förordningen (2000:605) om myndigheters bokföring framgår det att alla myndigheter skall tillämpa s.k. brytdag då den löpande bokföringen för perioden skall avslutas. Brytdag skall vara den 10 januari vid årsskifte. Löpande redovisning och anslagsavräkning avseende räkenskapsåret 2003 har gjorts fram till 2004-01-12.

Finansiering och redovisning

Riksrevisionens verksamhet finansieras dels av anslag, dels av avgifter. Den anslagsfinansierade verksamheten finansieras via ramanslaget 90:1 Riksrevisionen.

Den avgiftsfinansierade verksamheten särredovisas och är indelad i två resultatområden enligt Riksrevisionens anslagsdirektiv:

- 1) Viss årlig revision (revision av affärsverk, bolag, stiftelser och vissa avgiftsfinansierade myndigheter)
- 2) Internationell verksamhet (inkl. övrig internationell verksamhet)

Riksdagen har i lag (2002:1022, senast ändrad genom lag 2003:265) om revision av statlig verksamhet m.m. beslutat om att Riksrevisionen skall ta ut avgifter för årlig revision. Riksrevisionen fastställer årligen timtaxornas nivå,

inom den i lagrummet angivna ramen, så att kravet på full kostnadstäckning kan uppnås.

I notförteckningen anges beloppen i tusen kronor (tkr).

Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2003
	Intäkter med stöd av 4 § avgiftsförordningen	
	Rådgivning/konsultation	245
	Övrigt	4 917
	Summa § 4-intäkter	5 162
	Intäkter i Riksrevisionens resultatområden	
	Viss årlig revision	11 924
	Internationell verksamhet	21 398
	Summa Riksrevisionens resultatområden	33 322
	TOTALSUMMA	38 484
Not 2	Finansiella intäkter	2003
	Övriga ränteintäkter	43
	Övriga finansiella intäkter	80
	– varav realiserade valutavinster	9
	– varav orealiserade valutavinster	71
	Summa	123
Not 3	Kostnader för personal	2003
	Lönekostnader exklusive avgifter	57 851
	Summa	57 851
Not 4	Finansiella kostnader	2003
	Ränta på räntekonto hos RGK	-16
	Ränta på lån hos RGK	-96
	Övriga finansiella kostnader	-496
	– varav övriga räntekostnader	-423
	– varav orealiserade valutakursförluster	-37
	– varav realiserade valutakursförluster	-2
	– varav bankkostnader	-24
	– varav dröjsmålsränta leverantörsskulder	-10
	Summa	-608
Not 5	Årets kapitalförändring	2003
	Över/underskott i avgiftsfinansierad verksamhet	
	Resultatområde	
	Viss årlig revision	-899
	Internationell verksamhet	-1 925
	Summa	-2 824
	Periodiseringseffekter m.m. inom anslagsfinansierad verksamhet	12 484
	Summa årets kapitalförändring	9 660

Not 6	Immateriella anläggningstillgångar	03-12-31
	<i>Balanserade utgifter för utveckling</i>	
	Anskaffning IB-	-
	Årets anskaffning	14 404
	Anskaffningsvärde UB	14 404
	Avskrivningar ack IB	-
	Årets avskrivningar	-2 192
	Avskrivningar ack UB	-2 192
	Bokfört värde	12 212
Not 7	Materiella anläggningstillgångar	03-12-31
	<i>Förbättringsutgifter på annans fastighet</i>	
	Anskaffning IB-	-
	Årets anskaffning	14 213
	Anskaffningsvärde UB	14 213
	Avskrivningar ack IB	-
	Årets avskrivningar	-1 246
	Avskrivningar ack UB	-1 246
	Bokfört värde	12 967
	<i>Maskiner, inventarier, installationer m.m.</i>	
	Anskaffning IB-	-
	Årets anskaffning	22 731
	Årets utrangering/försäljning	-
	Anskaffningsvärde UB	23 731
	Avskrivningar ack IB	-
	Årets avskrivningar	-2 279
	Årets utrangering/försäljning	-
	Avskrivningar ack UB	-2 279
	Bokfört värde	20 452
Not 8	Fordringar hos andra myndigheter	03-12-31
	Kundfordringar, statliga myndigheter	22 707
	Momsfordran RSV	6 586
	Skatter och avgifter	441
	Summa	29 734
Not 9	Periodavgränsningsposter	03-12-31
	Förutbetalda hyror	5 727
	Övriga förutbetalda kostnader	589
	Upplupna räntor	16
	Summa	6 332

Not 10	Avräkning med statsverket	03-12-31
	Ingående balans	-
	<i>Avräknat mot statsbudgeten</i>	
	Anslag 90:1	106 906
	<i>Avräknat mot statsverkets checkräkning</i>	
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-117 800
	<i>Utgående balans</i>	-10 894

Not 11	Räntekonto i Riksgäldskontoret	03-12-31
	Anslag	15 797
	Avgifter	-7 058
	<i>Summa</i>	8 739

Varav kortsiktigt likviditetsbehov 18 000 tkr. Beviljad räntekontokredit är 17 700 tkr. Saldot per 2003-12-31 är 8 739 tkr. Maximalt utnyttjad räntekontokredit under budgetåret är -20 488 tkr (2003-10-24).

Not 12	Kassa, postgiro och bank	03-12-31
	LORO-konto Nordea	49
	Bankkonton för internationella uppdrag	580
	<i>Summa</i>	629

LORO-kontot används för överföring av medel till banker i Afrika och Europa för att disponeras av Riksrevisionens personal inom ramen för internationella uppdrag.

Not 13	Myndighetskapital		
	IB 2003	Årets över/ underskott	UB 2003
	Viss årlig revision	- 899	899
	Internationella uppdrag	6 341	8 266
	Periodiseringar	-20 061	-32 545
	<i>Summa</i>	- 13 720	-23 380

Not 14	Avsättningar	
	Ingående avsättning	-
	Årets avsättning	10 820
	Årets pensionsutbetalningar	-
	<i>Utgående avsättning</i>	10 820

Not 15	Lån i Riksgäldskontoret	03-12-31
	Ingående skuld	-
	Lån upptagna under året	49 517
	Årets amorteringar	-5 717
	<i>Summa UB</i>	43 800

Riksrevisionens låneram för budgetåret 2003 är 50 000 tkr.

Not 16	Förskott från uppdragsgivare och kunder	03-12-31
	Förskott Världsbanken	724
	Summa	724
Not 17	Periodavgränsningsposter	03-12-31
	Semester, flex- och övertidsskuld	12 851
	Upplupna löner	6 924
	Upplupna räntekostnader	258
	Övriga upplupna kostnader	1 915
	Summa	21 948
Not 18	Finansieringsanalys, kostnader	03-12-31
	Kostnader enligt resultaträkningen	-155 173
	Justeringar:	
	– avsättningar	-10 820
	– avskrivningskostnader	5 717
	– räntekostnader	112
	Kostnader enligt finansieringsanalysen	-160 164
Not 19	Finansieringsanalys, intäkter av anslag	03-12-31
	Intäkter av anslag enligt resultaträkningen	106 906
	Justeringar:	
	– betalning av amorteringar på lån i Riksgälden	-5 717
	Intäkter av anslag enligt finansieringsanalysen	101 189
Not 20	Finansieringsanalys, intäkter av avgifter och andra ersättningar	03-12-31
	Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt resultaträkningen	38 484
	Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalysen	38 484

Uppgifter om ledande befattningshavare enligt 7 kap. 2 § FÅB

Styrelseledamöters och suppleanternas uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktieföretag (utredningsuppdrag i myndighetsform ingår ej i sammanställningen)

Sören Lekberg	Södertörns högskola Alkoholsortimentsnämnden Exportkontrollrådet
Eva Flyborg	Konung Carl XVI Gustafs Jubileumsfond för ungdomars fostran i Sverige
Gunnar Andrén	Sveriges Teatermuseum Liab Liberal Information AB Tidningsstallet AB, ordf.
Gunnar Axén	Finansinspektionen
Laila Bjurling	Polisstyrelsen i Södermanland, ordf. Länsarbetsnämnden i Södermanland
Rose-Marie Frebran	Örebro Fritidscenter AB Örebro universitet Centrum för lättläst, ordf. Kronofogdemyndigheten i Karlstad
Per Erik Granström	Länsstyrelsen i Dalarnas län, v. ordf. SBAB, Statens bostadsfinansierings AB
Rolf Kenneryd	Riksförsäkringsverket Skattemyndigheten i Växjö
Per Lager	–
Anne-Marie Pålsson	Riksbankens Jubileumsfond Flyingestiftelsen Öresund Investment AB G L Beijer AB Hagström & Qviberg AB Färs och Frosta Sparbank AB Aktiespararnas Riksorganisation Länsförsäkringar Liv, v. ordf.
Per Rosengren	VINNOVA:s programråd
Carina Adolfsson Elgestam	Naturvårdsverket
Marianne Andersson	Riksutställningar Insynsrådet Radio & TV-verket Nämnden för hemslöjdsfrågor
Rune Berglund	Fullmäktige, Härjedalens kommun, ordf. Rennäringsdelegationen Skatteregionen för Jämtland/Västernorrland, v. ordf Samlingslokaldellegationen, Boverket

Karl-Göran Biörsmark	Utlänningsnämnden
Carl Erik Hedlund	Stockholmsmässan AB Mässfastigheter i Stockholm AB Stockholms Hamn AB AB Svensk Tidskrift
Tanja Linderborg	Länsstyrelsen i Västmanlands län Försäkringskassan i Västmanland Västmanlands kommunförbund
Britt-Marie Lindkvist	KBM (krisberedskapsmyndigheten) Flyingestiftelsen
Nina Lundström	Presstödsnämnden SABO:s styrelse
Marianne Samuelsson	Svenska Spel
Tuve Skånberg	–
Eva Thalén Finné	SkåNet AB, v. ordf.

Ersättningar och förmåner som utbetalats av
Riksrevisionen under 2003 (kr)**Riksrevisorer**

Lennart Grufberg	437 686 ¹
Eva Lindström	548 988
Kjell Larsson	544 483

Styrelseledamöter

	54 631
Sören Lekberg	41 170
Gunnar Andrén	14 890
Gunnar Axén	14 890
Laila Bjurling	14 890
Rose-Marie Frebran	14 780
Per Erik Granström	15 270
Rolf Kenneryd	17 327
Per Lager	16 270
Anne-Marie Pålsson	14 190
Per Rosengren	14 890

Styrelsesuppleanter

Carina Adolfsson Elgestam	–
Marianne Andersson	–
Rune Berglund	700
Karl-Göran Biörsmark	700
Carl Erik Hedlund	2 100
Tanja Linderborg	–
Britt-Marie Lindkvist	–
Nina Lundström	700
Marianne Samuelsson	700
Tuve Skånberg	1 400
Ewa Thalén Finné	700

¹ varav förmåner 155 kr

Innehållsförteckning

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	3
Riksrevisorerna har ordet.....	3
UPPGIFTER OCH MÅL	5
Organisation och ledning.....	5
VERKSAMHET	8
Den nya organisationen.....	8
ÅRLIG REVISION	10
Omfattning.....	10
Metod.....	10
Kostnader för årlig revision.....	11
Granskning av delårsrapporter enligt plan.....	11
Löpande granskning inför slutligt uttalande.....	12
Uppbyggnadsarbetet inom årlig revision inom Riksrevisionen.....	12
Utveckling av processtödjande IT-system.....	12
Personal.....	13
Avgiftsbeläggning av all årlig revision.....	13
EFFEKTIVITETSREVISION	14
Omfattning.....	14
Särskild granskning.....	15
Kompetensutveckling inom effektivitetsrevisionen.....	16
Kostnader.....	16
Personal.....	16
INTERNATIONELL VERKSAMHET	17
Internationell samverkan och kontakter.....	17
EU-samarbete.....	18
Biståndsprojekt.....	18
Revisionsuppdrag.....	18
Personal.....	19
KVALITETSARBETE	20
PERSONAL	21
Personalerfarenhet.....	23
Policybeslut m.m.....	23
Omställning av personal.....	23
EKONOMISK ÖVERSIKT	24
FINANSIELL REDOVISNING	26
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	26
Resultaträkning.....	27
Balansräkning.....	28
Anslagsredovisning.....	30
Finansieringsanalys (tkr).....	31
Noter.....	32

Styrelseledamöters och suppleanterns uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktieföretag (utredningsuppdrag i myndighetsform ingår ej i sammanställningen).....	39
Ersättningar och förmåner som utbetalats av Riksrevisionen under 2003 (kr).....	41